

I.E.S. OTERO PEDRAYO (OURENSE). DEPARTAMENTO DE FILOSOFÍA.

EXTRACTO DO PROGRAMA DE ÉTICA E FILOSOFÍA DO DEREITO. 2009-2010

A. OBXECTIVOS XERAIS.

1. Analizar, contrastar e interpretar informacións diversas sobre os diferentes aspectos das conductas e códigos morais e da súa teorización ética, realizando actividades de documentación e de indagación, e incorporando á expresión persoal, tanto oral coma escrita, o correspondente vocabulario específico.
2. Comprender as raíces da estrutura moral do ser humano e a xénese histórico-cultural dos códigos morais, analizando criticamente as súas diferentes formas de lexitimación e de reprodución.
3. Caracterizar e avaliar os diferentes tipos e niveis de conciencia moral valorando especialmente aquelas modalidades que comportan o desenvolvemento dunha racionalidade crítica e autónoma.
4. Analizar a funcionalidade dos códigos morais e as frecuentes pretensións etnocéntricas dos mesmos así como o grao de conciencia de dita funcionalidade, tendo en conta a posibilidade dunha dobre perspectiva de interpretación, interna e acrítica ou externa e crítica émic / étic, en termos de antropoloxía cultural).
5. Desenvolver formas de racionalidade dialóxica adoptando as actitudes de empatía, respecto e tolerancia que as fan posibles.
6. Coñecer, fundamentalmente a través da análise de textos, as diferentes interpretacións que do ben moral fan as diversas teorías éticas e apreciar as súas propostas como aportacións valiosas para o desenvolvemento moral tanto persoal como da sociedade contemporánea.
7. Analizar e comprender as relacións entre moral e dereito dende a perspectiva da xustiza, como ideal de imparcialidade e valorar as posturas de desobediencia civil lexítima, fronte a outros tipos de desobediencia ó dereito, como manifestacións e esixencias de actitudes morais críticas e orientadas a promover un ordenamento legal máis xusto.
8. Comprender e valorar o significado e alcance da formulación e da proclamación moderna dos dereitos humanos e a problemática da súa implantación práctica, adoptando actitudes de solidariedade e de compromiso consecuentes.
9. Comprender que a dignidade humana ten a súa base na liberdade e autonomía moral do individuo, asumindo, en consecuencia, a primacía da función práctica ou moral da razón como guía última de todo esforzo de emancipación, tanto individual como colectiva.

B. CONTIDOS.

1. Da natureza á convención.
2. Relativismo e moralidade.
3. A racionalidade moral.
4. Da heteronomía á autonomía moral.
5. Racionalidade moral e intersubxectividade.
6. As definicións do ben moral. a ética antiga e medieval.
7. As definicións do ben moral: a ética moderna e contemporánea.
8. Moral e dereito.
9. Dereito e democracia.
10. Dereito e desobediencia.
11. Do estado democrático de dereito á internacionalización dos dereitos humanos.

C. RECURSOS E METODOLOXÍA.

-Presentación de textos con cuestións que conecten a temática da asignatura con algúns dos problemas que preocupen ó alumno, a través da lectura de artigos de prensa, redaccións dos compañeiros, etc.

-Comentarios de texto: resumíndoos, esquematizándoos, opinando criticamente, respondendo a cuestións.

- Realizar mapas conceptuais ó remate de cada unidade didáctica.

- Vídeo-fórum. Algunhas propostas: "Esta terra é mía" de J. Renoir (dereitos humanos); "Hormigaz" (dialéctica individuo-sociedade); "Los dioses deben de estar locos" ou "La selva esmeralda" (relativismo cultural e etnocentrismo); "Gandhi" (desobediencia civil); "Senderos de gloria" (moral e dereito), "Al cruzar el límite" (definicións do ben moral), etc.

- Realización de traballos, individuais ou en grupo, sobre temas de interese dos alumnos relacionados coa temática do programa; en especial un “diccionario de sentimentos” como pezas fundamentais á hora de construír unha teoría ética.

- Lectura, ó longo do curso, dos libros de Fernando Savater “Política para Amador” e “Ética para Amador” Levarase un seguimento continuado da lectura dedicando varias sesións académicas á discusión das cuestións abordadas neles e realizando controis de lectura.

D. CRITERIOS DE AVALIACIÓN.

1. Manexar e analizar información, procedente fundamentalmente da Etoloxía, da Antropoloxía e da Psicoloxía, referida ás conductas animais e humanas, establecendo analoxías e contrastes, para caracterizar a especificidade da conducta moral humana e a súa estrutura psico-social.

2. Manexar e analizar información, procedente fundamentalmente da Socioloxía e da Antropoloxía cultural, referida ás producións morais humanas (normas e valores), poñendo de relevo aqueles aspectos que teñen relación cos contextos históricos e culturais nos que xorden e operan, para comprobar a capacidade dos alumnos e das alumnas para descubrir e recoñecer o carácter histórico-cultural dos códigos morais, para reconstruír os procesos de reprodución e transmisión dos mesmos así como para diferenciar e analizar os seus diversos planos.

3. Participar en debates e discusións especificamente morais (preferentemente centrados en problemáticas do mundo actual), para verificar a capacidade dos alumnos e das alumnas para adoptar perspectivas empáticas, e de respecto e tolerancia fronte a outros puntos de vista ou ideoloxías diferentes, así como a capacidade para argumentar racional e ordenadamente.

4. Analizar textos filosóficos pertencentes ás principais teorías éticas, así como calquera outros que presenten un claro contido moral (literarios, cinematográficos, etc.) caracterizando as súas diferentes interpretacións do ben moral, así como os postulados filosóficos e as circunstancias históricas que subxacen nos mesmos, para comprobar a capacidade dos alumnos e das alumnas para identificar, e expresar con precisión conceptual e terminolóxica, non só os trazos básicos das diferentes teorías éticas filosóficas e a súa dependencia das circunstancias históricas nas que se elaboraron, senón tamén as diversas interpretacións que do ben moral existen no seo da sociedade actual, reflectidas na literatura, no cine, etc.

5. Analizar casos reais e hipotéticos de dilemas e conflitos entre moralidade e legalidade subliñando e caracterizando os supostos teóricos a que remiten as diversas argumentacións, para comprobar a capacidade dos alumnos e das alumnas para comprender e caracterizar con precisión a noción de dereito e a súa conexión cos principios básicos da moralidade así como o carácter específico da lexitimidade democrática fronte a outras modalidades de lexitimación.

6. Seleccionar e integrar información procedente de diversas fontes en relación coa problemática dos dereitos humanos (discriminación, tortura, terrorismo, ausencia de liberdades, etc.) ou polo uso en exclusiva dun modelo de racionalidade puramente tecnolóxica e instrumental (desastres ecolóxicos, derivación bélica da tecnoloxía, etc.), para verificar a capacidade do alumno para valorar criticamente as diversas funcións e usos da razón, así como a capacidade para transferir os conceptos e os principios éticos desenvolvidos ó longo do proceso de aprendizaxe a situacións concretas reais.

Criterios de cualificación. En xeral, a avaliación consistirá en analizar a destreza no manexo da información e dos conceptos básicos de cada unidade, a capacidade de relación entre os principais contidos do curso en relación aos obxectivos arriba marcados. Isto poderase comprobar por tres medios: a. Comentarios de texto. b. Probas obxectivas c. Diálogo e traballos na aula. Valorarase ademais non só a reprodución memorística de contidos conceptuais. Terase en moita consideración a precisión e a claridade de exposición, así como a madurez persoal na mesma. Asemade a nota da avaliación non só dependerá da cualificación do exame. Teranse en conta os aspectos que poidan contribuír a mostrar contidos de tipo actitudinal e procedemental. Estes poderán modificar a cualificación do exame ata nun 30%, valorándose positivamente ata un máximo de 1 punto e negativamente ata un máximo de 1 punto cando se amose unha actitude diletante e mesmo ata de 2 puntos se houbese unha clara actitude de entorpecemento da marcha normal da clase. Ademais se o profesor-a da materia tivese dúbidas razoables acerca da licitude dos medios polos que un alumno-a obtén unha determinada cualificación nun exame poderá exixirlle no prazo dunha semana que se someta a unha defensa oral da materia obxecto do exame. O **sistema de recuperación** virá determinada polos mesmos principios.